

Lærerark til opgaven om Grundloven

Det vil være oplagt at inddrage samfundsfagstimerne i denne opgave. Desuden kan dette korte [klip](#) om Grundloven med fordel vises, inden elevarkene med opgaverne inddrages. I klippet taler Anette Warring, professor i historie, om Grundloven og stiller bl.a. spørgsmål om, hvorvidt vi i dag tager denne lov for givet. Nedenfor er en længere tekst, som er tiltænkt læreren som baggrundsviden.

Baggrundsmateriale til læreren

I 1800-tallet begyndte kampen for et mere retfærdigt og lige samfund for alvor. Efter afståelsen af Norge og statsbankerotten i 1815 var Danmark reduceret til en lilleputstat og ligesom mange andre lande ledet af enevældigere herskere. Rundt om i Europa opstod en ulmende utilfredshed med disse enevældige ledere og med samfundsobygningen. I Danmark var juristen Orla Lehmann fascineret af liberale tanker om grundlæggende rettigheder til hele folket, bl.a. ytringsfrihed og uvildige domstole. Dette skulle sikres gennem en ny forfatning – en Grundlov. Bønderne, som udgjorde omkring 80 procent af befolkningen, havde qua en opblomstring i verdensøkonomien i 1840'erne fået bedre økonomi, men stort set ingen indflydelse eller rettigheder. Blandt denne befolkningsgruppe høstede Lehmanns tanker stor glæde, men efter et bondemøde på Falster fængsledes han i tre måneder "for udbredelse af had mod det enevældige styre". Uroen ulmede dog stadig. I frygt for optøjer og uroligheder forbød Christian d. 8. bønderne at forsamle sig, hvilket på ingen måde dæmpede protesterne mod kongemagten. Orla Lehmann blev efter sit fængselsophold symbolet på den frihedskamp, som bondebevægelsen og de liberale kæmpede. Og da Christian d. 8. døde i januar 1848, voksede presset mod den nye konge, Frederik d. 7.

Den 20. marts 1848 afholdtes et stort møde med mere end 2000 deltagere i teatersalen Casino i København. Mødets formål var at vinde støtte til en resolution til kongen, der krævede indsættelse af et ministerium, der kunne give landet en fri forfatning. Mødet fandt sted i en tid med store politiske omvæltninger, bl.a. februarrevolutionen i Paris i 1848, som mange steder i Europa medførte revolutioner. Lehmann fik sin resolution og kunne præsentere denne for den nye konge, som frivilligt accepterede, at Lehmann og D.G. Monrad kunne udarbejde den grundlov, som sikrede alle samme rettigheder – men dog ikke lige stor indflydelse på, hvem der skulle bestemme. Selve Grundloven består af 89 paragraffer, der er inddelt i elleve kapitler.

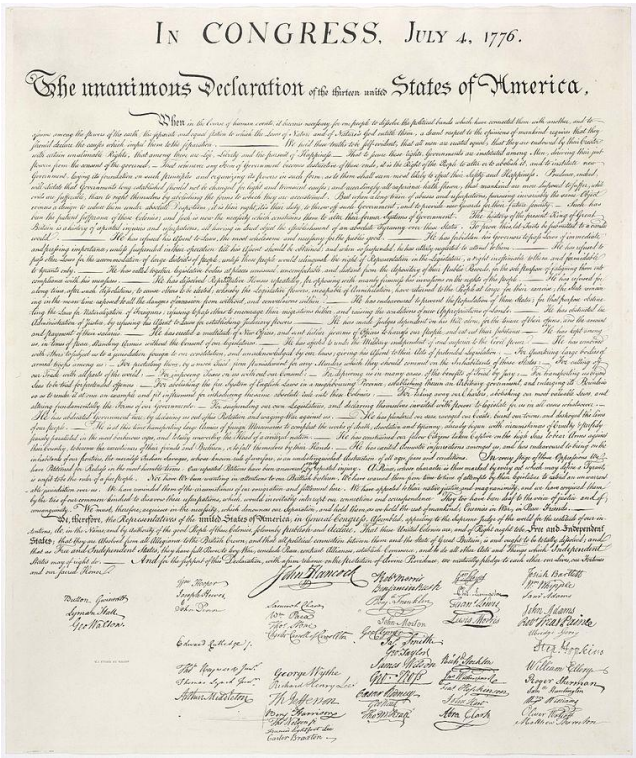
Paragrafferne kan indholdsinddeles således (taget fra [denstoredanske](#)).

- §§ 1-11 Regeringsformen
- §§ 12-27 Kongen og ministrene (regeringen)
- §§ 28-58 Folketinget og lovgivningen
- §§ 59-65 Domstolene
- §§ 66-70 Folkekirken
- §§ 71-85 Borgernes rettigheder og friheder
- §§ 86-87 Færøerne, Grønland og Island
- §§ 88-89 Ændring og ikrafttræden af Grundloven

Det kan være en hjælp for eleverne, at du som lærer, kort opidser denne inddeling, så de har en idé om, hvor i Grundloven de kan finde svar på de syv cases, der er på elevarkene. På næste side ses en oversigt over hvilke paragraffer, der kan inddrages i besvarelsen af disse case-opgaver.

Case:	Relevant kapitel og paragraf
1	Kapitel II, § 5: Kongen kan ikke uden folketingets samtykke være regent i andre lande.
2	Kapitel IIS § 6: Kongen skal høre til den evangelisk-lutherske kirke.
3	Kapitel VII §67: Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på en måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.
4	Kapitel VII §71, stk 3. Enhver der anholdes, skal inden 24 timer stilles for en dommer.
5	Kapitel VIII § 76 Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen
6	Kapitel VIII § 79 Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at samle sig ubevæbnede.
7	Kapitel VIII § 81 Enhver våbenfør mand er forpligtiget til med sin person at bidrage til fædrelandets forsvar efter de nærmere bestemmelser, som loven foreskriver (<i>bemærk denne pligt kun gælder drenge/mænd</i>).

Udover et indblik i Grundloven skal eleverne have en forståelse for, at disse tanker ikke kom ud af det blå. I Frankrig havde tanker om frihed, lighed og broderskab spøgt længe. Disse idéer havde udløst den blodige revolution og udmøntet sig i Menneskerettighedserklæringen fra 1789, men. Disse tanker om frihed og rettigheder kom fra USA. Du kan med fordel vise eleverne nedenstående kilde, som kan sammenlignes med den franske erklæring. Gad vide om der er blevet copypastet lidt...

USA's Uafhængighedserklæring. Foto: Wikimedia commons.

Kilde: Uddrag af USA's Uafhængighedserklæring, 4. juli 1776.

Vi anser disse sandheder for indlysende:

- at alle mennesker er skabt lige;
- at de af deres Skaber har fået visse umistelige rettigheder;
- at blandt disse er liv, frihed og stræben efter lykke.
- at regeringer er oprettet mellem mennesker for at sikre disse rettigheder, idet de udleder deres berettigede magt af de regeredes samtykke.